

N:o 57.

Af herr **A. Thylander**, *angående tullen å arbetad tobak.*

Såsom framgår af de här nedan (uti tab. n:o 1) meddelade uppgifter rörande rikets införsel af oarbetad och arbetad tobak för hvart och ett af åren 1891—1900, har importen af råvaran (oarbetad tobak, blad och stjelk) under ifrågavarande tioårsperiod med hänsyn till kvantiteten visserligen något ökats (med 8.9 %), men deremot, om afseende endast fästes vid det för den importerade råvaran beräknade värdet, icke oväsentligt *minskats*, eller med c:a 17 %, under det att å andra sidan importen af cigarrer och cigarretter mera än fördubblats (ökningen utgör 113 %) och importen af »arbetad tobak, andra slag», ökats med c:a 30 %. Berörda förhållande åskådliggöres tydligt af följande tablå — hvilken, liksom de uti tab. 1 meddelade sifteruppgifter, grundar sig på uppgifterna i Sveriges officiella statistik rörande handeln:

Importen utgjordes af:

Cigarrer och cigarretter:	år 1891:	82,516 kg.	} <i>ökning</i> under } 10-årsperioden: 113 %
	» 1900:	176,010 »	
Arbetad tobak »andra slag»	» 1891:	21,558 »	} <i>ökning</i> under } 10-årsperioden: 30 %
	» 1900:	28,144 »	
Oarbetad tobak, blad och stjelk:	» 1891:	3,415,965 »	} <i>ökning</i> under } 10-årsperioden: 8.9 %
	» 1900:	3,719,016 »	

hvilka sistnämnda kvantiteter
 betingade ett värde år 1891 af 7,173,527 kr. } minskning under
 » 1900 » 5,950,425 » } 10-årsperioden: 17 %

Det faktum, hvarom de här anförda siffrorna bära ett otvetydigt vittnesbörd, är så mycket märkligare, som under de senaste tio åren tobaksfabrikernas antal ökats (från 94 år 1891 till 101 år 1900), antalet vid dessa fabriker anställda arbetare stegrats med ett tusental (3,575 arbetare år 1891 mot 4,540 arbetare år 1899 och 4,499 arbetare år 1900) och slutligen värdet å tobaksfabrikernas samtliga fabrikat tillväxt med nära 4 millioner kronor (11,875,000 kronor år 1891 mot 15,714,000 kronor år 1900). Det måste i sanning vara egnadt att förvåna, att en ökning af tillverkningarnes kvantitet och värde kan hafva egt rum, samtidigt med att importen af råvaran, hvad kvantiteten beträffar, endast obetydligt ökats, och värdet af samma import icke oväsentligt minskats.

Tab. n:o 1. Importen af tobak under hvar och ett af åren 1891—1900.

	Oarbetad, blad och stjelk.		A r b e t a d			
			Cigarrer och cigarretter.		Andra slag.	
	Quantitet (kilogram).	Värde (kronor).	Quantitet (kilogram).	Värde (kronor).	Quantitet (kilogram).	Värde (kronor).
År 1891	3,415,965	7,173,527	82,516	825,160	21,558	64,674
» 1892	3,339,709	7,013,389	77,064	770,640	22,091	66,273
» 1893	3,369,046	7,074,997	77,481	774,810	21,546	64,638
» 1894	3,450,630	7,246,323	88,344	883,440	24,067	72,201
» 1895	3,438,912	7,221,715	92,126	921,260	25,365	76,095
» 1896	3,441,388	7,226,915	116,309	1,163,090	25,458	76,374
» 1897	3,717,447	6,691,405	130,060	1,300,600	26,309	78,927
» 1898	3,687,878	5,900,605	145,253	1,452,530	27,461	82,383
» 1899	3,736,272	5,978,035	166,865	1,668,650	26,739	80,217
» 1900	3,719,016	5,950,426	176,010	1,760,100	28,144	84,432

Förklaringen till detta egendomliga sakförhållande är emellertid lätt att finna, om man med hvarandra sammanställer importsiffrorna samt de uti kongl. kommerskollegii berättelse rörande fabriker och handtverk för olika år förekommande uppgifter angående kvantitet och värde å tobaksfabrikernas olika slag af tillverkningar. Vid en blick på dessa sifferuppgifter, hvilka här uti den här bifogade tab. n:o 2 blifvit sammanställda för

hvert och ett af åren 1891—1900, faller det genast i ögonen, hurusom under tioårsperioden tillverkningen af kardustobak endast obetydligt ökats och tillverkningen af rull- och presstobak ganska afsevärdt minskats (med ca 210,000 kg.), hvaremot den hufvudsakliga ökningen i tillverkningen faller på cigarrer och cigarretter (ca 300,000 kg.) samt framför allt på artikeln snus, beträffande hvilken ökningen i tillverkningen under tioårsperioden uppgått till icke mindre än ca 1,100,000 kg. Jemföras dessa sifferuppgifter med de ofvan angående importen anförda — nemligen att importen af cigarrer ökats med 113 %, att importen af oarbetad tobak, blad och stjelk, till kvantiteten ökats med ca 9 %, men till värdet minskats med icke mindre än 17 % — torde det framstå med all önskvärd tydlighet, att den svenska tobaksindustrien med hvarje år, som gått, sett sig nödsakad att öfvergå från framställandet i större skala af bättre fabrikat, särskildt af dyrare cigarrer och finare rull- och presstobak, till att i stället allt mera, med anlitande af billigare importerad tobak samt den tobak — på grund af våra klimatiska förhållanden af mindre god beskaffenhet — hvilken produceras å de i vissa trakter af vårt land ännu förefintliga tobaksplantager, egna sig åt fabrikationen af enklare cigarrer och s. k. cigarr-cigarretter samt framför allt snus, under det att den svenska marknadens behof af bättre cigarrer, hvilket förr med framgång tillgodosågs af de inhemska fabrikenas erkänt goda fabrikat, numera i allt större utsträckning tagits om hand af utländingen.

Tab. n:o 2. Tobaksfabrikerna i riket och deras tillverkningar under hvert och ett af åren 1891—1900.

År	Antal fabriker.	Antal arbetare.	Värde å samtliga fabrikat. Kronor.	Tillverkningar.							
				Cigarrer och cigarretter.		Kardustobak.		Rull- och presstobak.		Snus.	
				Quantitet.	Värde.	Quantitet.	Värde.	Quantitet.	Värde.	Quantitet.	Värde.
				Kilogram.	Kronor.	Kilogram.	Kronor.	Kilogram.	Kronor.	Kilogram.	Kronor.
1891	94	3,575	11,875,122	450,596	3,952,999	372,894	564,612	1,062,650	2,594,111	3,784,500	4,763,400
» 1892	89	3,268	11,670,657	478,970	3,840,992	342,180	536,101	1,182,935	2,569,594	3,834,211	4,723,970
» 1893	93	3,599	11,874,109	518,808	4,139,318	316,577	536,070	1,133,108	2,543,306	3,800,371	4,655,415
» 1894	89	3,600	11,955,228	498,979	4,014,407	436,461	717,907	1,112,365	2,350,347	4,101,203	4,872,567
» 1895	88	3,742	12,593,988	558,269	4,729,692	430,323	695,244	904,502	2,137,932	4,145,393	5,031,120
» 1896	94	4,077	13,435,595	560,681	5,035,475	396,124	770,032	895,876	2,175,874	4,349,031	5,454,214
» 1897	93	4,380	14,820,138	676,295	6,177,819	419,121	709,393	894,579	2,341,959	4,423,650	5,590,967
» 1898	97	4,543	15,471,099	732,120	6,635,570	420,462	887,863	901,843	2,172,355	4,549,470	5,775,311
» 1899	97	4,540	15,785,194	754,805	6,742,125	408,849	866,236	867,936	2,159,731	4,714,419	6,017,102
» 1900	101	4,499	15,714,358	746,277	6,601,306	384,635	810,807	850,243	2,147,149	4,886,894	6,155,096

*) Quantitetssiffrorna äro, särskildt för de senare åren, något för höga, beroende på för högt reduktionstal (vid evalveringen från »styck» till kilogram).

Att denna utveckling, hvilken blifvit en följd närmast af våra nu gällande tullsatser å cigarrer och cigarretter, men i öfrigt äfven af en del andra samverkande omständigheter, måste hafva varit egnad att framkalla allvarliga farhågor hos utöfvarne af vår svenska tobaksindustri, är gifvet, liksom ock att arbetarne inom samma industri funnit, att utan en ändring uti de nu rådande förhållandena, hvilken endast kan åstadkommas genom åsättandet af en afsevärdt förhöjd tullsats å cigarrer och cigarretter, de svenska tobaksfabrikerna allt mera måste inskränka sin fabrikation af bättre cigarrer, hvilket åter måste hafva till påföljd, att bättre aflönadt arbete för skickliga cigarrmakare icke framdeles kan vara att i nämnvärd mån påräkna vid våra svenska cigarrfabriker.

Att konkurrensen från utlandet — särskildt från Tyskland hvad beträffar bättre cigarrer — derest ett effektivare tullskydd icke med det snaraste erhålles, måste blifva våra svenska cigarrfabrikanter öfverlägsen, torde ock vara lätt att påvisa.

De arbetslöner, som betalas inom tobaksindustrien i vårt land, äro vida högre, ja, oftast nära dubbelt så höga som de, hvilka betalas i främmande, med vårt land i denna bransch konkurrerande länder, särskildt i Tyskland. Detta är ingen tillfällighet, lika litet som det får antagas bero derpå, att våra tobaksarbetare skulle åtnjuta oskäligt höga löner, utan är anledningen i främsta rummet att söka deruti, att den tyska och den svenska cigarrindustrien äro i grund och botten af alldeles olika natur. Den tyska cigarrindustrien består visserligen till en del af ett antal oftast ofantligt stora etablissemang — äfven sådana, som äro förlagda till frihamnsområde och hvilka sålunda komma i åtnjutande af alla dermed förenade lindringar och förmåner -- och dessa hafva sedan uti den för våra svenska förhållanden nästan otänkbara omfattning, hvori deras fabrikation och afsättning bedrifvas, en fördel, som icke våra mindre eller medelstora fabriker kunna tillkämpa sig. Men i allmänhet bedrifves cigarrfabrikationen i Tyskland i den största utsträckning såsom hem- och landtindustri, till följd hvaraf omkostnaderna för fabrikationen, arbetslöner och dylikt kunna utgå med ett minimum, som för oss i Sverige är hardt när otänkbart. Tobaksfabrikerna i Sverige åter — med undantag af en i utdöende stadd hemindustri i några socknar på den skånska landsbygden — bedrifvas så godt som uteslutande inom större samhällen, uti hvilka arbetarnes utgifter för bostad, föda och öfriga lifsförnödenheter ställa sig vida dyrare än i små stadsamhällen och på landet. De beklagliga förhållanden, som råda på de flesta ställen, hvarest tillverkningen af cigarrer i vårt land bedrifves såsom hemindustri, torde väl helt och hållet få anses utesluta hvarje tanke på

att den svenska tobaksindustrien i detta afseende skulle ordnas efter tyskt mönster. (Rörande denna hemindustri se D:r Elmqvists »Undersökning af tobaksindustrien i Sverige».)

Det lärer jemväl näppeligen kunna förnekas, att arbetarne på många platser utomlands så till vida besitta större yrkesskicklighet, att de förmå utföra en större arbetskvantitet, än en svensk arbetare på samma tid kan prestera.

Hvad sålunda anförts är egnadt att utgöra en förklaring till det faktum, att i Sverige måste betalas högre löner till cigarrarbetarne än exempelvis i Tyskland.

Vidare torde böra erinras derom, att den tyska tullagstiftningen särskildt gynnar exporten af färdigt tobaksfabrikat genom bestämmelsen om en tullrestitution; vid export af cigarrer, framställda af icke tysk tobak, uppgår denna restitution till 94 mark per 100 kilogram, då deremot tullen vid råvarans import endast utgör 84 mark per 100 kilogram. Härigenom blir det möjligt för de tyska cigarrfabrikanterna att vid export till Sverige sälja sina produkter billigare, än eljest läte sig göra.

Att märka är äfven, att till följd af nyss anmärkta förhållande det färdiga fabrikatet endast drabbas af en tull, motsvarande två tredjedelar af den vikt mängd tobak, som den svenska cigarrfabrikanten måste förtulla för att framställa motsvarande kvantitet cigarrer, d. v. s. den svenska fabrikannten måste förtulla 30 % mer råvara än den, som kan användas för tillverkningen af cigarrer. Förlusten utgör tobaksstjeln och dylikt, som icke kan användas vid tillverkningen af cigarrer och hvars värde är obetydligt i jemförelse med värdet å tobaksbladen. Härtill kommer derjemte, att en icke obetydlig del af den vikt, tobaksbladen ega vid importen och förtullningen, går förlorad vid den förberedande torkningsprocessen, till följd hvaraf den för den svenska cigarrfabrikationen importerade råvaran i sjelfva verket drabbas af en högre tull än den i tulltaxan åsatta. Å andra sidan kan erinras derom, att de till Sverige importerade färdiga cigarrerna i allmänhet äro förpackade på ett sådant sätt, att det vanligen förekommande taraafdraget blir större, än det borde vara, till följd hvaraf den tullafgift, som drabbar importerade cigarrer, i verkligheten icke obetydligt understiger det genom tulltaxan afsedda beloppet. Önskligt vore därför, att det nu stipulerade taraafdraget, $33\frac{1}{3}$ %, måtte nedsättas till 25 %, såsom bättre motsvarande de faktiska förhållandena.

Dessa jemte öfriga cigarrfabrikanterna i utlandet tillkommande förmåner — sålunda hafva de svenska fabrikanterna att erlægga importtull för etiketter, cederträlådor och dylikt, under det att de etiketterade lådorna,

hvari det utländska fabrikatet till Sverige inkommer, i sin egenskap af emballage äro tullfria — göra det möjligt för de tyska fabrikanterna att vid inträffande öfverproduktion, hvilken nu synes vara på väg att blifva permanent, och då, såsom nu är fallet, andra länder för afsättningen af denna öfverproduktion synas blifva stängda, öfversvämna Skandinavien med sitt öfverskott i fabrikationen, utan att de hos oss gällande tullsatser därför utgöra något hinder. Ty den nu gällande tullsatsen å cigarrer och cigarretter — 4 kronor per kilogram — skyddar, såsom ofvan blifvit visadt, endast det billigare fabrikatet, och detta har på senare tider börjat att allt mer och mer ersättas af s. k. cigarrcigarretter och papperscigarretter, hvilka båda slag på grund af sin ringa vikt utan hinder af tullen kunna i landet införas. Hvarje rökare torde nog äfven hafva sig bekant, att landet under de senare åren börjat öfversvämmas af de billiga amerikanska cigarretterna, och att denna import, derest tullen icke höjes, med hvarje år kommer att tilltaga, är en allmän öfvertygelse bland våra tillverkare af cigarretter, hvilka häri se en öfverhängande fara för sin industri.

Den nu gällande tullsatsen å cigarrer och cigarretter har sålunda allenast visat sig ega den betydelse, att densamma hindrar införseln till Sverige af billigare cigarrer, hvaremot den icke förmår att till någon del utestänga, ja, icke ens försvåra importen af cigarretter och dyrare cigarrer. Endast beträffande de billigare cigarrerna är derför den svenska industrien befriad från utländsk konkurrens. Detta har dock ingalunda för dessa billiga fabrikat medfört högre priser, än eljest skulle vara fallet. Konkurrensen emellan de svenska fabrikanterna har nemligen hållit priset å billiga fabrikat så lågt, att deras framställande, med de aflöningar, som vid fabrikationen måste betalas, knappast lemna någon vinst. Det återstår under sådana förhållanden för fabrikanterna — derest de icke skola se sig nödsakade att afskeda sina skickligaste arbetare, hvilka kunna hafva anspråk på högre aflöning — att söka skaffa sig möjlighet att framställa de dyrare fabrikaten för att derigenom bereda sig någon vinst af sin rörelse. Detta har emellertid för hvarje år visat sig allt svårare på grund af konkurrensen med det utländska fabrikatet, som i sin kamp med den inhemska varan jemväl har en god bundsförvandt i svenskarnes kända svaghet för allt utländskt.

Resultatet blir alltså, att konkurrensen mellan de svenska fabrikanterna i förening med ogynnsamma produktionsvilkor väsentligen reducerar vinsten af framställandet af sådant fabrikat, som genom nu gällande tulllagstiftning kan anses skyddadt mot utländsk konkurrens, under det öfrigt, dyrare fabrikat, som rätteligen borde lemna den svenska fabrikanten någon

vinst, icke kan på grund af konkurrensen från utlandet vinna den afsättning inom landet, som den totala konsumtionen af cigarrer i Sverige kunde medgifva.

Behovvet af en höjd tull å arbetad tobak synes alltså vara till full evidens styrkt. Det torde icke heller kunna bestridas, att det jemväl bör vara ett viktigt intresse, att, genom en dylik åtgärd från Riksdagens sida, möjligheten af en tryggad fortvaro och fortsatt utveckling beredes åt den svenska tobaksindustrien, hvilken sysselsätter ett betydande antal nu uti sin existens hotade arbetare och som med hänsyn till tillverkningsvärdet (ca 15½ millioner kronor årligen) är att räkna bland landets större och förnämligare industrigrenar. Då härtill kommer, att en förhöjning af tullsatsen, enligt hvad ofvan blifvit visadt, endast är egnad att höja priset å dyrare cigarrer — sådana, som i handeln betinga ett försäljningspris af 12 å 15 öre och deröfver — för hvilkas förbrukare en förhöjning af ett par kronor per 100 cigarrer icke torde blifva vidare känbar; då tullen å cigarrer och cigarretter således i främsta rummet, jemte det att densamma skänker ett mer än väl behöfligt skydd åt en viktig industrigren, kommer att verka såsom en lyxtull, af hvilken den fattigare konsumenten af tobak icke får någon som helst kännning, och då slutligen — när ju allt fortfarande en betydande import af dyrare cigarrer (äkta Havannacigarrer och dylikt) torde vara att påräkna, beträffande hvilka en väsentlig tullförhöjning endast föga inverkar på priset — genom en dylik tullförhöjning statskassan bör tillföras en icke så alldeles obetydlig förstärkning, hvilken synpunkt icke torde vara utan sin stora betydelse uti dessa tider af för hvarje år ökade statsutgifter och en samtidigt inträdande minskning uti tullinkomsterna, synes mig en förhöjning af tullsatserna å arbetad tobak väl vara förtjent att tagas under allvarlig ompröfning.

Såsom lämpliga tullsatser — för att det åstundade skyddet må blifva fullt effektivt — anser jag mig böra föreslå:

för cigarrer och cigarretter: 8 kronor per kg. (nu 4 kronor),

för arbetad tobak, andra slag: 2 kr. 50 öre per kg. (nu 1 kr. 20 öre).

Genom en dylik förhöjning — samtidigt med att tullen å oarbetad tobak bibehålles vid sitt nuvarande belopp — 1 krona per kilogram — skulle tullsatserna å olika slag af tobak bringas i nära öfverensstämmelse med proportionen dem emellan på 1850-talet, hvilken proportion ovilkorligen måste anses vara för våra svenska förhållanden mer lämplig än de för närvarande gällande tullsatser å tobak, med hvilkas fastställande en sträfvan synes hafva gjort sig gällande att lämpa denna proportion efter de tullsatser, som i en del främmande länder voro gällande.

Tab. n:o 3. Tullsats å olika slag af tobak åren 1830—1900¹⁾

	År 1830.	År 1840.	År 1850.	År 1860.	År 1870.	År 1880.	År 1890 ¹⁾ .	Anmärkingar.
	Tullsats i kronor per kilogram.							
Tobak, oarbetad:								
blad	0,45	0,45	0,52	} 0,52	0,61	0,99	1,00	¹ 1890 års tull-satser å tobak äro fortfarande gällande. ² Per 100 stycken.
stjolk	0,14	0,14	0,29					
arbetad: cigarrer	² 1,50	² 1,50	3,98	4,23	3,06	3,06	4,00	
karfvad	0,88 å 2,64	0,88 å 2,35	1,04 å 2,64	1,18	1,06	} 1,18	1,20	
malm eller	0,88 å 2,64	0,88 å 2,64	1,18	1,29	1,18			
pressad			0,74	0,59	0,74			
spunnen	0,74	0,59	0,74	0,82	0,82			
»andra slag»:								
stänger och	1,32	1,18	1,32	1,41	1,29			
karotter								

År 1850 utgick nemligen tullen å

tobaksblad	med 0: 52 öre	pr kg. (nu 1 kr.)
tobaksstjolk	» 0: 29 »	» » (» 1 »)
cigarrer	» 3: 98 »	kronor » » (» 4 »)
arbetad tobak, »andra slag»	» 0: 74—2: 64 »	» » » (» 1: 20 »)

Tullen å tobaksblad har sedan den tiden blifvit fördubblad, och tullen å stjolk har mer än tredubblats, under det att tullen å cigarrer — hvilken på 1860-talet till och med var högre än nu eller 4: 23 kronor per kg. (mot 52 öre per kg. för tobaksblad), men sedermera under 1870- och 1880-talen utgick med 3: 06 kronor per kg. — för närvarande är i det allra närmaste densamma som på 1850-talet.

Införandet af de nu af mig föreslagna tullsatserna å arbetad tobak skulle alltså återinföra samma proportion mellan tullsatserna å oarbetad tobak å ena sidan och arbetad tobak å den andra som den proportion, hvilken var gällande år 1850, och hvilken, som sagdt, synes vara den för våra svenska förhållanden mest lämpliga äfven i våra dagar.

Den ökade tullinkomst, som genom de ifrågavarande tullsatsernas höjande borde tillföras statskassan, torde, att döma efter de senaste årens importsiffror, kunna anslås till i rundt tal $\frac{1}{2}$ million kronor årligen.

För den händelse den af mig föreslagna förhöjningen af ifrågavarande tullsatsar vinner Riksdagens bifall, vore det äfven synnerligen af behovet påkalladt, att desamma, så snart sig göra låte, redan under innevarande år kunde blifva tillämpade, enär det eljest är att befara, att, på grund af den beslutade tullförhöjningen, importen af cigarrer under den återstående delen af detta år kommer att uppdrifvas till en sådan höjd, att verkan af tull-

förhöjningen till vår tobaksindustris fromma för en afsevärdt lång tid framåt kommer att helt och hållet tillintetgöras.

På grund af hvad jag sålunda anfört, får jag värdsamt hemställa, att Riksdagen måtte besluta,

1) att tullsatsen å *arbetad tobak: cigarrer och cigarretter*, nu 4 kronor per kilogram, höjes till 8 kronor per kilogram;

2) att tullsatsen å *arbetad tobak: andra slag*, nu 1 krona 20 öre per kilogram, höjes till 2 kronor 50 öre per kilogram, samt

3) att, för den händelse förhöjning af nämnda tullsatser af Riksdagen medgifves, Riksdagen derjemte måtte besluta, att den sålunda för arbetad tobak bestämda tullförhöjning skall såsom tilläggsafgift till nu gällande tulltaxa jemväl under innevarande år utgöras från den tid, som af Kongl. Maj:t bestämmes, samt i skrifvelse till Kongl. Maj:t, jemte öfverlemnande af sitt ifrågasvarande beslut, anhålla, det Kongl. Maj:t ville, så fort ske kan, förordna om beslutets trädande i kraft.

Stockholm den 27 januari 1902.

A. Thylander.